Sprawdzian z budżetu domowego i podatków **Grupa A**

Biznes i zarządzanie: planowanie budżetu, rodzaje podatków i proste obliczenia

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Pani Weronika kupiła w księgarni podręcznik w cenie brutto 42 zł. Przyjmij, że na książki obowiązuje stawka VAT 5% (stan na 2026 r.). Ile wynosi kwota podatku VAT zawarta w tej cenie?

(A) 2 zł
(B) 2,10 zł
(C) 1,90 zł
(D) 2,05 zł

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Pan Wojciech, zatrudniony na umowę o pracę, rozlicza się według skali podatkowej PIT. Przyjmij, że obowiązują stawki: 12% dla dochodu do 120 000 zł rocznie oraz 32% dla nadwyżki ponad tę kwotę (pomiń kwotę zmniejszającą podatek). Jego roczny dochód do opodatkowania wynosi 150 000 zł. Który zapis poprawnie opisuje sposób obliczenia należnego podatku?

(A) 12% × 120 000 zł + 32% × (150 000 zł − 120 000 zł)
(B) 32% × 150 000 zł
(C) 12% × 150 000 zł
(D) 12% × 30 000 zł + 32% × 120 000 zł

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących budżetu gospodarstwa domowego i wynagrodzenia.

1.	Świadczenie wychowawcze wypłacane rodzicom na dzieci podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym.	**P**	**F**
2.	Dobrą praktyką jest planowanie oszczędności jako stałej pozycji budżetu domowego, a nie odkładanie jedynie tego, co zostanie na koniec miesiąca.	**P**	**F**
3.	Deficyt budżetu domowego oznacza, że wydatki gospodarstwa domowego przewyższają jego dochody.	**P**	**F**
4.	Zaliczka na podatek dochodowy jest potrącana z wynagrodzenia netto pracownika.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj dokument związany z podatkami i zakupami do jego funkcji.

1. PIT-37	…	A.	roczne zeznanie podatkowe składane przez osobę rozliczającą dochody m.in. z umowy o pracę za pośrednictwem płatnika
2. paragon fiskalny	…	B.	informacja od pracodawcy o uzyskanych dochodach i pobranych zaliczkach na podatek w danym roku
3. faktura VAT	…	C.	dokument sprzedaży z danymi nabywcy, wystawiany na jego żądanie przez przedsiębiorcę
4. PIT-11	…	D.	dowód zakupu wydawany w sklepie detalicznym, który ułatwia ewentualną reklamację towaru

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–5 pkt)

Dopasuj pojęcie związane z finansami gospodarstwa domowego do jego opisu.

1. poduszka finansowa	…	A.	środki pozostające gospodarstwu domowemu po zapłaceniu podatków i składek
2. wydatki zmienne	…	B.	dodatnia różnica między dochodami a wydatkami w danym okresie
3. nadwyżka budżetowa	…	C.	oszczędności odłożone na nieprzewidziane wydatki, zwykle w wysokości kilku miesięcznych kosztów utrzymania
4. konsumpcja na kredyt	…	D.	koszty, których wysokość zależy od bieżących decyzji, np. rozrywka czy odzież
5. dochód rozporządzalny	…	E.	finansowanie bieżących zakupów pieniędzmi pożyczonymi, które trzeba oddać z odsetkami

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Uzupełnij zdanie: Wydatki gospodarstwa domowego, z których można łatwo zrezygnować lub je ograniczyć bez istotnego obniżenia podstawowego standardu życia, w przeciwieństwie do wydatków stałych (sztywnych), nazywane są wydatkami (1) _____ .

(1) do wyboru: sztywnymi / elastycznymi / inwestycyjnymi / obowiązkowymi

Zadanie 7. (0–1 pkt)

Uzupełnij zdanie. Część rocznego dochodu, od której podatnik nie płaci podatku dochodowego, nazywamy kwotą (1) _____ od podatku.

(1) do wyboru: należną / zryczałtowaną / wolną / ulgową

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Pani Natalia zarabia 6 200 zł netto miesięcznie. Jej wydatki stałe (czynsz, raty, ubezpieczenia) wynoszą 3 100 zł, a wydatki zmienne w typowym miesiącu to około 2 400 zł. Zaproponuj jedną konkretną zmianę w budżecie, dzięki której pani Natalia mogłaby zwiększyć miesięczne oszczędności o co najmniej 300 zł, i uzasadnij, dlaczego jest ona realistyczna.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Pan Marcin planuje przez rok odkładać nadwyżkę budżetu domowego w wysokości 400 zł miesięcznie, jednak rozważa też zaciągnięcie kredytu konsumenckiego na zakup nowego telewizora, mimo że nie ma pilnej potrzeby jego wymiany. Podaj dwa argumenty, dla których w tej sytuacji korzystniejsze dla jego budżetu domowego jest kontynuowanie oszczędzania niż zaciągnięcie kredytu.

Zadanie 10. (0–3 pkt)

Rodzice Kasi uważają, że gdy brakuje im pieniędzy do końca miesiąca, najprościej wziąć szybką pożyczkę pozabankową na kilka tygodni. Oceń takie podejście do zarządzania budżetem domowym, wskaż dwa zagrożenia związane z regularnym korzystaniem z pożyczek krótkoterminowych oraz podaj nazwę wskaźnika, który pozwala porównać całkowity koszt różnych pożyczek.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/budzet-domowy-i-podatki

Sprawdzian z budżetu domowego i podatków **Grupa B**

Biznes i zarządzanie: planowanie budżetu, rodzaje podatków i proste obliczenia

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Wybierz wszystkie pozycje, które w typowym budżecie gospodarstwa domowego są wydatkami zmiennymi (niestałymi).

[A] bilety do kina i wyjścia towarzyskie ze znajomymi
[B] zakupy spożywcze na dany tydzień
[C] rata kredytu hipotecznego o stałym oprocentowaniu
[D] czynsz najmu mieszkania ustalony w umowie
[E] wydatki na paliwo do samochodu, zależne od liczby przejechanych kilometrów

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Pani Marta prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą i korzysta ze zwolnienia podmiotowego z VAT, ponieważ jej roczne przychody nie przekraczają ustawowego limitu. Oznacza to, że pani Marta:

(A) musi mimo to co miesiąc odprowadzać VAT należny do urzędu skarbowego
(B) nie dolicza VAT do cen swoich towarów ani usług i nie odlicza VAT od zakupów
(C) jest automatycznie zwolniona również z podatku dochodowego
(D) może dobrowolnie ustalać dowolną stawkę VAT dla swoich klientów

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących podatków w Polsce.

1. Podatek od nieruchomości stanowi w całości dochód budżetu państwa.	**P**	**F**
2. Podatek akcyzowy jest nakładany między innymi na chleb, leki i książki.	**P**	**F**
3. VAT jest podatkiem pośrednim, którego ciężar ekonomiczny ponosi ostatecznie konsument.	**P**	**F**
4. PIT to podatek dochodowy płacony przez spółki kapitałowe.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj pojęcie związane z podatkami do jego znaczenia.

1. Kwota wolna od podatku	...	A. kwota zmniejszająca podstawę opodatkowania lub sam podatek, przysługująca po spełnieniu określonych warunków
2. Próg podatkowy	...	B. część dochodu, od której nie pobiera się podatku dochodowego
3. Ulga podatkowa	...	C. poziom dochodu, po przekroczeniu którego zaczyna obowiązywać wyższa stawka podatku
4. PIT-37	...	D. formularz rozliczenia rocznego dla podatników uzyskujących dochody wyłącznie za pośrednictwem płatnika

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–5 pkt)

Dopasuj pozycję z listy płac pracownika zatrudnionego na umowę o pracę do jej opisu.

1. składka emerytalna	…	A. finansowana w całości przez pracownika, daje prawo do zasiłku w czasie choroby
2. składka chorobowa	…	B. finansowana w całości przez pracodawcę, nie pomniejsza wynagrodzenia pracownika
3. składka zdrowotna	…	C. potrącana z wynagrodzenia pracownika, uprawnia do świadczeń w ramach NFZ
4. zaliczka na podatek dochodowy	…	D. finansowana po połowie przez pracownika i pracodawcę, gromadzi środki na przyszłą emeryturę
5. składka wypadkowa	…	E. część podatku PIT odprowadzana co miesiąc przez pracodawcę do urzędu skarbowego

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Uzupełnij zdanie. Dokument wydawany konsumentowi przez sprzedawcę przy zakupie w sklepie, na którym podano m.in. kwoty podatku VAT według poszczególnych stawek, to (1) _____ fiskalny.

(1) do wyboru: bon / kwit / paragon / raport

Zadanie 7. (0–1 pkt)

Uzupełnij zdanie. Roczne zeznanie podatkowe składane przez osobę uzyskującą dochody wyłącznie z umowy o pracę pracodawca ułatwia, przekazując pracownikowi do końca lutego informację o przychodach i pobranych zaliczkach na formularzu (1) _____ .

(1) do wyboru: PIT-37 / PIT-2 / PIT-4R / PIT-11

Zadanie 8. (0–2 pkt)

W ogłoszeniu o pracę podano wynagrodzenie 7 000 zł brutto. Wyjaśnij, dlaczego kwota, którą pracownik otrzyma na konto, będzie niższa, i podaj dwa rodzaje obciążeń potrącanych z wynagrodzenia brutto pracownika zatrudnionego na umowę o pracę.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Na paragonie fiskalnym widnieje pozycja: płyn do naczyń 12,30 zł, oznaczona literą A (stawka VAT 23%). Podaj, kto formalnie rozlicza podatek VAT z tej sprzedaży z urzędem skarbowym, a kto ponosi jego ciężar ekonomiczny, oraz oblicz kwotę podatku VAT zawartą w cenie tego produktu.

Zadanie 10. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega spirala zadłużenia gospodarstwa domowego, oraz podaj dwa działania, które pozwalają jej uniknąć.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/budzet-domowy-i-podatki

KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z budżetu domowego i podatków

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **A**

3. (4 pkt) **1. F; 2. P; 3. P; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–A, 2–D, 3–C, 4–B** — po 1 pkt za parę

5. (5 pkt) **1–C, 2–D, 3–B, 4–E, 5–A** — po 1 pkt za parę

6. (1 pkt) **(1) elastycznymi**

7. (1 pkt) **(1) wolną**

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pani Natalia mogłaby zrezygnować z części usług subskrypcyjnych i ograniczyć liczbę posiłków zamawianych na mieście z około 12 do 6 w miesiącu, oszczędzając około 350 zł — jest to zmiana realistyczna, bo dotyczy wydatków zmiennych, które można ograniczyć bez wpływu na wydatki stałe.
Punktacja: 1 pkt za konkretną, realistyczną propozycję zmiany w wydatkach zmiennych lub stałych (np. renegocjacja abonamentów, ograniczenie wydatków na jedzenie na mieście, zmiana taryfy) + 1 pkt za uzasadnienie liczbowe pokazujące oszczędność co najmniej 300 zł miesięcznie. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po pierwsze, kredyt konsumencki wiąże się z odsetkami i prowizją, więc telewizor kupiony na kredyt kosztowałby ostatecznie więcej niż jego cena gotówkowa. Po drugie, rata kredytu obniżyłaby miesięczną nadwyżkę budżetu domowego, zmniejszając zdolność pana Marcina do dalszego oszczędzania i do sfinansowania z własnych środków ewentualnych nieprzewidzianych wydatków.
Punktacja: Po 1 pkt za każdy poprawny, uzasadniony argument (maks. 2 argumenty). Przykładowe argumenty: kredyt wiąże się z kosztem odsetek i prowizji, więc telewizor kosztowałby ostatecznie więcej niż w cenie gotówkowej; rata kredytu obciążałaby budżet domowy i zmniejszyłaby zdolność do dalszego oszczędzania lub reagowania na nieprzewidziane wydatki; brak pilnej potrzeby oznacza, że zakup można sfinansować z odłożonych oszczędności bez ponoszenia dodatkowych kosztów finansowych. Maks. 2 pkt.

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Takie podejście jest nieracjonalne: regularne łatanie budżetu pożyczkami oznacza, że wydatki stale przekraczają dochody, a pożyczka tylko odsuwa problem i dokłada koszty. Zagrożenia to po pierwsze bardzo wysoki koszt takich pożyczek (prowizje i odsetki znacznie wyższe niż w banku), a po drugie ryzyko wpadnięcia w spiralę zadłużenia, gdy kolejną pożyczkę bierze się na spłatę poprzedniej. Całkowity koszt pożyczek porównuje się za pomocą RRSO, czyli rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, która uwzględnia odsetki i wszystkie opłaty.
Punktacja: 1 pkt za ocenę (podejście nieracjonalne, bo pożyczki krótkoterminowe są drogie i nie rozwiązują problemu niedopasowania wydatków do dochodów). 1 pkt za dwa zagrożenia, np. bardzo wysokie koszty (odsetki, prowizje), ryzyko spirali zadłużenia, opłaty za przedłużenie i windykację, pogorszenie historii kredytowej w BIK. 1 pkt za wskazanie RRSO (rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania). Łącznie 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **A, B, E**

2. (1 pkt) **B**

3. (4 pkt) **1. F; 2. F; 3. P; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–B, 2–C, 3–A, 4–D** — po 1 pkt za parę

5. (5 pkt) **1–D, 2–A, 3–C, 4–E, 5–B** — po 1 pkt za parę

6. (1 pkt) **(1) paragon**

7. (1 pkt) **(1) PIT-11**

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kwota 7 000 zł to wynagrodzenie brutto, czyli przed potrąceniami, które pracodawca jako płatnik odprowadza do ZUS i urzędu skarbowego. Z wynagrodzenia brutto potrącane są składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalna, rentowa i chorobowa) oraz składka zdrowotna, a także zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych; dopiero pozostała kwota, czyli wynagrodzenie netto, trafia na konto pracownika.
Punktacja: 1 pkt za wyjaśnienie, że wynagrodzenie brutto to kwota przed potrąceniami, a netto to kwota po odjęciu obowiązkowych składek i zaliczki na podatek. 1 pkt za podanie dwóch obciążeń, np. składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalna, rentowa, chorobowa), składka zdrowotna, zaliczka na podatek dochodowy. Łącznie 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Podatek VAT z tej sprzedaży rozlicza z urzędem skarbowym sprzedawca, czyli sklep, natomiast jego ciężar ekonomiczny ponosi konsument, który płaci cenę zawierającą podatek. Cena netto płynu wynosi 12,30 zł / 1,23 = 10 zł, więc kwota VAT w cenie to 12,30 zł − 10 zł = 2,30 zł.
Punktacja: 1 pkt za wskazanie, że VAT rozlicza z urzędem skarbowym sprzedawca (podatnik VAT), a jego ciężar ekonomiczny ponosi konsument, bo podatek jest wliczony w cenę. 1 pkt za poprawne obliczenie: cena netto 12,30 zł / 1,23 = 10 zł, VAT = 12,30 zł − 10 zł = 2,30 zł. Łącznie 2 pkt.

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Spirala zadłużenia polega na tym, że gospodarstwo domowe, nie mając środków na spłatę raty, zaciąga kolejną pożyczkę, często droższą, aby spłacić poprzednią. Odsetki i opłaty rosną, coraz większa część dochodu idzie na obsługę długu, a zadłużenie zamiast maleć rośnie. Aby tego uniknąć, warto prowadzić budżet domowy i planować wydatki tak, by raty nie przekraczały bezpiecznej części dochodu, oraz zbudować poduszkę finansową na nieprzewidziane wydatki, zamiast finansować je pożyczkami.
Punktacja: 1 pkt za wyjaśnienie mechanizmu (zaciąganie nowych zobowiązań na spłatę wcześniejszych, rosnące koszty odsetek i opłat, coraz większa część dochodu na obsługę długu). Po 1 pkt za każde z dwóch działań zapobiegawczych, np. prowadzenie budżetu domowego, budowanie poduszki finansowej, niezaciąganie zobowiązań na bieżącą konsumpcję, porównywanie ofert i sprawdzanie RRSO, kontakt z wierzycielem w celu restrukturyzacji, unikanie chwilówek. Łącznie 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 24 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	22–24 pkt
dobry (4)	18–21 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	8–11 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/budzet-domowy-i-podatki**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.